

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria: 20 cor.
 an ... 10 cor.
 6 luni ... 5 cor.
 3 luni ... 2 cor.
 A-ri de Duminică pe an 4 cor.
 pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmod: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserți-
 unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitatul

Scrieri nerascuți nu se primesc

Cătră on. abonați.

Rugăm pe on. abonați, să bine-voiască a-și renouă cu toată graba abonamentul și la tot cazul mai târziu până în 7/20 Iulie c. ca să nu li-se întrerupă trimiterea ziarului. Celor ce nu-și vor fi renouă până la acest dat abonamentul, după procedura introdusă la expedie, ziarul încetează a le merge fără a putea observa vre-o considerație de una sau alta persoană.

Observăm și aceea că celor ce vor trimite mai târziu costul abonamentului, nu le vom putea servi cu numărul dela începutul semestrului, ci numai din ziua plătirii, pentru-că foaia apare numai în atâtea esemplare, câți abonați are.

ADMINISTRAȚIA.

GRECII.

(S.) Vitejii dela Domocos ear își fac de cap. De mai multe săptămâni se vorbește adică și se scrie despre faptele lor — urite. Căci nici după pătania din urmă — când au fost bătuți zdrăvan de Turci (fără nici o împotrivire însă, după cum știm, ci oștirea lor întreagă a rupt-o la fugă când au zărit un Turc pe înălțimile dela Domocos) — n'au învâlat minte, ci caută ceartă cu lumina.

Acum s'au legat de frații nostri din Macedonia.

Pe când Ungurii cei laudaroși, stăpânitorii din Budapesta, fac adică plan să mai rezeze din puținele drepturi ce le avem chiar în privința școlilor și bisericilor, p'atunci Turcii cei urgișiți de lumea întreagă, dau drepturi tot mai multe fraților nostri din Macedonia, drepturi pe care de altfel Grecii, Bulgarii și Sârbii d'acolo le au de mult: să țină adică în bisericile lor slujba dumnezeiască în limba maicei lor. Din păcate, și mai ales din pricină că Turcii erau tembeli pe d'oparte, pe de altă parte pentru-că România nainte vreme n'avea cuvânt să se amestece în daraverile ce-i privesc pe frații nostri din Macedonia, Românii d'acolo bisericeste erau supuși patriarhului (grec) dela Constantinopol. Și fiind-că n'au nici școli de cât de când îi ajută, cu jumătate milion pe an, România, mulți dintre ei s'au grecizat în felul acesta și dacă nu se schimbă în bine soarta lor, erau primejdiiți să peară toți, ceea-ce li-ar fi venit la socoteală grecilor hrăpitori.

Mulțumită purtării de grijă a României însă, frații d'acolo au primit acum de curind dreptul ca în bisericile lor slujba dumnezeiască să se facă în limba românească.

Se știe ce a făcut atunci patriarhul: a protestat la Sultan și a cerut stăpânirii turcești să nu-i ajute pe Români în nici un chip, ci să le ia drepturile date. Ear când a văzut că Turcii stau la îndoială, patriar-

chul a asmuțat pe toți Grecii împotriva Românilor.

S'au iscat în felul acesta tulburări în mai multe sate și orașe. Grecii obraznici au intrat chiar în biserică și acolo s'au luat la bataie cu Românii (Se înțelege: au avut curagiul acesta numai unde ei erau de trei ori mai mulți de cât frații noștri, și aveau și arme, pe când Românii n'aveau, căci Românul merge la biserică cu frică de D-zeu, ear nu cu pistoale și hangiere!) Au năvălit apoi asupra consulului român Pădeanu, pus de M. Sa Regele Carol I al României să pazească acolo de soarta Românilor din Macedonia și să dea de veste când li-se face vre-un neajuns... Sute înși l-au atacat în mijlocul orașului Bitolia... Voinicul de Român nu s'a lăsat însă, deși era singur... Ear știrile din urmă ne vestesc că trei-spre-zece greci arestați la lanina pentru că au atacat în stradă pe consulul român Pădeanu, au fost osândiți de tribunalul de acolo la închisoare dela o lună la două luni. Alți 11 greci, au fost osândiți la închisoare de câte 25 de zile.

În aceeași vreme se vestește, că din porunca Sultanului marele vizir a ordonat telegrafic valiului din lanina să pună îndată în libertate pe preotul român macedonean Constantinescu, arestat de caimacanul din Perivoli și maltratată din cauză că a citit liturgia în limba română.

Va să zică nu li s'a sfitit Grecilor, ori cât s'au arătat de îndrăzneți.

Asta i-a făcut și mai turbați.

Ucigașii lui Stadella.

F. de Mênil

— Astfel ne-am înțeles, zise un bărbat încrețit într-o manta sură, trei sute de pistoli*): jumătate înainte, și în monedă bună venețiană (în osteria**), unde deja ametiți de aburii vinului greu, dormitau pe bănci niște bețivi, ale căror haine murdare ascundeau rău pumnalele cu tășul luminos, aceste cuvinte fură pronunțate cu glas încet.

Cel doi sbiri cărora le erau adresate aceste cuvinte se consultară cu privirea pentru ultima oară.

Cel mai mare răspunse:

— Mai adaugă cheltuelile de călătorie, locuință și hrană, pe cât timp va dura expedițiunea; nu-i așa Lorenzo?

Acesta aprobă cu un semn.

— E prea mult, mai zise bărbatul cu manta sură. Dar gândiți-vă că trei sute de pistoli, e plătit mai mult decât trebuie.

— Rinaldo a vorbit, zise Lorenzo, suntem oameni cinștiți și nu vrem să vă pricinuim pagubă. Trei sute de pistoli este prețul aci, în Veneția. Este drept că cheltuelile de stramutare să fie socotite deosebit. Acesta este cuvântul nostru cel din urmă.

Bărbatul suspină:

— Țin foarte mult ca lucrul să se facă; dar e prea scump!

— Toate se scumpesc în republică, observă Lorenzo. Nu mai e timpul, când pentru o sută de pistoli puteai vinde răsbunare în bună pace și să-ți faci meseria în bună credință.

— Meseria nu mai merge, adaugă Rinaldo. Legile sunt prea bune; numărul nașterilor scade: deci moartea trebuie să coste mai scump!

— Să vedem, mai gândiți-vă. Nu este acesta prețul vostru cel din urmă?

— Noi luăm două sute de pistoli pentru a trimite într-o lume mai bună pe cineva, a căruia prezență devine supărătoare. Dar ei sunt doi, nu-i așa? Vă lăsăm totul cu trei sute de pistoli la care se adaugă cheltuelile de transport.

— Ceea ce e zău un preț potrivit.

— Cu atât mai mult că între ei este și o femeie, și, cât despre mine, nu-mi prea place asemenea treabă.

— Ei! e mai puțin periculos, zise cu nerușinare tovarășul celor doi sbiri.

— Nu primejdia ne înspăimântă, încheia Lorenzo. Dar în cazul de față nu operăm conform cu condițiunile obișnuite, suntem nevoiți să mergem să lucrăm într'un oraș, pe care nu-l cunoaștem.

— Tot e cam scump pentru a-i omori.

— De, observă Lorenzo, cu filozofie, trebuie să trăim.

Bărbatul cu manta sură aruncă o privire în jurul salei. Bețivii adormiseră, lampa abia mai lumina. El scoase din cutele hainei sale o pungă plină.

— Eată două sute de pistoli arvună, zise el foarte încet.

Și pe când, Lorenzo făcea gestul de a deslega băerile:

— Poate c'ar face mai bine să nu-i numeri aci, când lucrul va fi terminat, vă voi da restul.

Aruncă un galbin pe masă, numără cu băgare de seamă restul, pe care stăpânul osteriei i-l înapoiase, apoi se urcă într-o gondolă care alunecă pe canalul luminat de lună, desemnând pe apa neagră dungii de lumină tremurătoare.

— Bieții copii, zise Lorenzo, când bărbatul dispăruse.

— Pentru-ce le plângi soarta? Ce-ți pasă de amorul și vârsta lor?

— Pentru-că, Rinaldo, și eu sunt tânăr și iubesc. Și dacă n'ar fi, ca să mă însor cu Angiolina — al căreia sgârțit de tată imi cere zestre — cred că aș lăsa pumnalul să ruginească în teacă!

— Și al meu s'ar înroși foarte rar, dacă n'aș avea acasă o femeie și doi copii, cari plâng de sărăcie și țipă de foame.

Lorenzo făcu un gest nehotărât. Muia degetul în pata de vin care năclăia masa, desemnă chipul grosolan al unei inimii, în care se imbinau litere, apoi adause după un moment:

— Crezi tu că e necesar să omorim și femeia?

— Dar nu ne-am înțeles astfel?

*) Un pistol făcea 10 franci.

**) Cărciumă, ospătărie italiană.

Aşa, că mai zilele trecute au dat năvală asupra unui — mort, nevoind să lase pe fratele mortului să facă înmormântarea româneşte, ear când acesta a stăruit şi a adus preot român, Grecii nu i-au lăsat pe Români să intre în cimitir, ci aceştia au fost siliţi să ducă mortul afară în câmp, ş'acolo i-au săpat groapa. Ear carul pe care era purtat mortul, a fost sfărmat de Greci. Patru zile a ţinut lupta până ce Românii au isbutit să aşeze la cele vecinice pe fratele lor Hristu Dumitru...

Şi cu toate acestea, tot ei fac gură, ei strigă şi trimit plânsori la Sultanul din Constantinopol, zicând că Românii nu-i lasă în pace... După ce au săvârşit adevărate seltăbătăcii, apoi pe de asupra se mai arată şi mincinoşi...

Tot ce fac, se înţelege, are spriginul stăpânirii greceşti din Atena. Fără acest sprijin nici patriarhul din Constantinopol nu ar fi uneltit împotriva Românilor.

Eată răsplata pentru binele în care se răsfaţă Grecii din România.

Să nu uite însă păcătoşii, că din pricina obrăzniciei lor România, nainte cu câţiva ani, se simţise îndemnată a rupe ori-ce legătură diplomatică cu Grecia... Tremurau atunci Grecii de prin România că stăpânirea acestela o să-i joace puţin, să dea astfel de veste voinicilor lor fraţi din Grecia, celor vestiţi prin fuga lor dela Domocos, că nu va fi bine ca ei să se ia harţă cu Românii biruitoari la Plevna...

N'a chezăşuit nimeni însă, că în cele din urmă, România văzând ticăloşia grecească, nu o să ia măsură care să tace Grecilor pentru totdeauna pofta de a face pe grozavii.

Toate trebuie să albă hotar!

Episcopul Letici şi DMKE. Am reprodus şi noi după „Zastava“ ştirea comunicată de altfel şi de ziarele maghiare, că episcopul Letici din Timişoara, este patronul societăţii panmaghiare DMKE. Se înţelege, ne-am indignat de atâta uitare de sine a prelatului unui popor, ce

se zbate amar, în lupta pentru apărarea vieţii sale naţionale, declarată tocmai din partea societăţilor de soiul acesta.

În „Zastava“ de ieri, vine acum însuşi episcopul Letici şi clarifică afacerea. Episcopul declară, că înainte de alegerea sa de patron, nimeni n'a conferat cu dînsul, n'a fost nici present la adunarea generală a societăţii DMKE, în care s'a întemplat alegerea sa, şi când i-a fost adusă la cunoştinţă alegerea, imediat a declinat dela sine onoarea de patron.

În urma acestei declaraţii, întânu de toate ne simţim obligaţi a retracta cuvintele, pe care indignarea ni-le-a dictat în condei, la adresa episcopului Letici. Suntem fericiţi că ne-a dat prilejul nu numai a-l scuza pe deplin, ci chiar a-l aduce cele mai sincere elogii, pentru chipul demn şi bărbătesc, cu care a rezolvat o obrăznicie unică în felul său. Nici de mijloace de acestea nu se ştie apostolii carti vin în numele unei culturi, pe plaiurile noastre.

Episcopul ev. ref. Bartók György în Bucureşti.

S'a putut citi şi în ziarele maghiare, că episcopul ev. ref. din Cluj Bartók György, a petrecut câte-va zile în Bucureşti. «pentru regularea afacerilor bisericii ev. ref. de acolo.» Episcopul acesta Bartók, este unul dintre cei mai neimpăcaţi duşmani ai Românilor, care în ancheta convocată de ministrul de culte Berzeviczy a zis, că în şcoalele de stat, nu numai religia dar şi oşa numita limba rituală, să fie maghiară. Cunoşcând politica făţarnică a guvernului, care vrea să-i folosească pe preli pentru politica sa de naţionalităţi şi edificarea aşa numitului stat naţional unitar maghiar prin ajutorul lor crede s'o îndeplinească, ne îndoim foarte mult că dl Bartók «afaceri bisericeşti» a mers să reguleze în Bucureşti. În şirul discuţiunii budgetare, însuşi contele Tisza ministru preşedinte a declarat că guvernul în politica naţionalităţilor şi la edificarea statului unitar naţional maghiar, primeşte foarte bucurios colaborarea bisericilor. După contele Tisza, datoria asta incumbă mai ales bisericilor rom. cath. şi reformate. Dar ceva

treceau cântăreţii capelei sextine veniţi din curiozitate la slujba din Latran.

Conversaţiunile se animau:

— Eu pretind, zicea un diletant, că Rossi este primul compozitor de muzică religioasă.

— După părerea mea, răspundea altul cu un accent pronunţat neapolitan, Stradella este cel mai mare muzicant din lume.

„Lazzarone“, răspundea Romanul cu un ton de dispreţ, şi deja amicii comuni se repeziau pentru a separa pe cei doi adversari, cari de altcum nici nu visau să se bata.

— Cunoaşteţi oratoriul Stului Ioan Botezătorul, care va fi cântat astăzi?

— Dar se execută pentru prima oară.

— Ah! credeam că a fost deja cântat la Venetia!

— „Cât despre mine“, zicea un moşneag, „nu cred că vre-o operă de felul acesta s'ar putea asemăna cu San-Alessio de Landi, pe care l'am aplaudat în tinereţe“.

Dar fără a se mai ocupa de cântăreţul, cu părul alb grupa se îndesia către un tiner artist, care cu instrumentul subsuoară urca a lene treptele pietei.

— „Hei! Stefane dă ne câte-va desluşiri despre noua operă“.

— „E măreata“, răspunde Ştefano. „Stradella va întuneca gloria predecesorilor săi!...“

*) Lazzarone, oamenii săraci din Neapol, aci în semn de batjocură.

(Va urma).

nou n'a spus cu asta, pentru-că pe aceasta a fost deja practică, şi de posesorii săi.

De mult o ştim noi deja, că în vremea lui Széll, guvernul a iniţiat acţiuni pentru organizarea maghiarilor străinătate. Una în România, alta în America. Şi ca acţiunile să poată fi urmări succes, le-au îmbrăcat în haină religioasă. Pentru acţiunea din România şi acţiunea în America s'au licitdat 30,000 cor. la mâinile episcopului de Szepes Szimrecsányi Pál şi către preşedintele societăţii S. Ladás din fondul secret, pentru-că în budgetul arătată suma. Ear la America trimit preoţi în serviciul misionar al acţiunii mântuire de rasă.

Va fi consult deci a urmări cu acţiune nu numai pe episcopul Bartók ci pe aceia, cari pe prelaţi îi pun în slujba politică ce urmăresc.

Serbarea dela 2 Iulie.

Eată descrierea cortegiului istoric care va desfăşura în Bucureşti la 2 Iulie 1904.

Cortegiul istoric va închipui între Suceava a lui Ştefan-cei-Mare, însoţit de Tepeş, după-ce a luat domnia.

Cortegiul va porni dela şosea, şi prin faţa tribunelor ridicate pe piaţa Victoriei va străbate Calea Victoriei şi Bulevardul Sabeta.

Ei va fi format din grupuri de oameni purtând costumele şi armele timpului, în ordinea următoare:

„Buciumaşii“, cu lungi biuciume pe gât, merg în fruntea cortegiului.

„Toboşarii“, având fiecare tobe deasupra părţii ale calului.

„Surlaşi şi Trîmbiţaşi“, formând muzicanţilor.

„Ceata Steagului“, ostaşi în armură, mând garda de onoare a steagului, recorde după steagul autentic al lui Ştefan, al muntele Atos.

În mijloc „Stegarul“, are în dreapta stînga lui doi alţi ostaşi, purtând halebardă steaguri mai mici; ei sunt urmaşi de alii halebardieri.

Urmează apoi:

„Grupul Domnesc“, format din Ştefan-cei-Mare, în veşminte istorice de ceremonie purtând coroana pe cap şi sceptrul în mână. Alături de el Vlad-Tepeş, de asemenea în veşminte de ceremonie, având pe cap cunoscuta tiară de perle şi ţinând în mână sceptrul domnesc.

„Grupul copiilor de casă“: Şase copii coconi luxos veşmântaţi formează garda de onoare a voievozilor, purtând în mână spade de procesiune.

„Ştefnicii domniei; Marele Vornic Bisericii şi marele Logofăt Taut, boeri bătrâni în vârstă de curte, purtând în mână buzduş şi semn al puterii.

„Sfatul boerilor mari: Spatarul, Vornicul, Postelnicul, Comisul, Stolnicul şi Păznicul în veşminte de curte.“

„Pircălabii“, cel de Hotin şi cel de tatea-Albă, merg în fruntea armatei, şi urmăriţi la distanţă de ceilalţi pircălabii Neamţ, Roman şi Orhei.

„Aprozii“ formează şirul, care în fruntea alaiului domnesc şi după care începe să marcheze.

„Corpul Hânsurilor“, format din cete de hânsuri, comandaţi de „Viteji“.

Fiecare ceată de voinici are în cap halebardierul cu steagul cetei; cetaşii poartă

— Biata Ortentzia, zise Lorenzo, ea, care cânta odinioară cu o voce atât de plăcută vechile frottole*) pe care gondolierii noştri încep a le uita!

— Dacă n'ar fi avut o voce atât de frumoasă, signorul**) Contacini, clientul nostru, n'ar fi pus pe muzicantul Stradella, ca să-i dea lecţii de caat. De aci vine tot neul!

— Ah! Este un muzicant, zise Lorenzo cu un ton curios.

— Este artistul napolitan, pe care l-a tocmnit Republica veneţiană pentru a scrie o operă desunată viitorului carnaval. Dar mă îndoiesc, că va termina aceasta operă, chiar de o va fi început!

— Atunci la Neapole au plecat împreună?

— La Neapole trebuie să-i găsim.

Cele dintâi raze ale zilei se luptau, prin perdelele unsuroase, cu fitilul lampei ce trăgea a se stinge în atmosfera îngreunată.

— Să plecăm zise Rinaldo, căci ne aşteaptă.

Cei doi ucigaşi ajunseră pe uscat şi săriră în sea.

Timpul era minunat.

Pe cer un crâmpel de senin se lărgea în pata sângeroasă a răsăritului, care pălia treptat sub primele raze ale soarelui strălucitor.

Populaţiunea romană se îndrepta cu grămada înspre biserica St. Ion de Latran din toate stradele învecinate patricienilor, burghezilor, popor soseau alături. Pe piaţa bisericească se formau grupe privind cu un aer batjocuros cum

*) frotola, cântec glumeţ.

stume naționale moldovenești, ear ca arme, săbii, arcuri după gât, tolbe cu săgeți, arbașe, sulite, topoare, halebarde, măciuci, paloșe, etc. El formează 15 cete, comandate de căpeteniile lor (viteji), cari poartă pe umăr vechiul por cu două tăiușuri.

Inmormântarea pâr. Mircea Beșan.

Măncând din cuvintele Sf. Scripturii: „Mai bine este a merge la casa plângerii, decât la casa pășului“ au plecat preoții și inteligența din Arad jur la casa plângerii din Săn-Miclăușul-mic, să se deplângem pe harnicul fost lucrător în anul lui Christos, pe fratele în Christos, Mircea Beșan. Da, s'a stins din sinul preoțimii diecesei Aradului unul dintre cei mai aleși preoți, credincioși au pierdut pe mângâietorul, învățătorul și marile lor sufletesc. Societatea s'a lipsit de un membru cult și cinstit; noi foștii săi colegi de harnic sincer, de colegul cel plin de caracter și viață; o, dar cât de greu este vulnerat bătrânul și venerabilul său tată preot în Giula, și vai cât sunt de cefnite surorile și fratele său, dar unde este durere ca durerea ce mistuie pe sormană soție remasă văduvă cu 3 prunci în etatea cea mai fragedă a copilăriei. Aici au loc cuvintele profetului: „Veniți și vedeți de este durere ca durerea mea“!

Toți am pierdut prin moartea neașteptată a martalului nostru fost frate în Christos Mircea, dar pierderea cea mare și ireparabilă o simțeste familia întristată. Soția a pierdut într'insul pe bărbatul ei iubit, și pruncii pe tatăl lor cel bun și chivernisitor. — Intru adevăr repositul era un adevărat părinte al familiei sale distingându-se ca model de econom din împrejurul nostru.

Pierderea e cu atât mai simțită cu cât d'nsul reposit în etatea cea mai frumoasă abia de 62 ani în al 6 an al preoției și fericitei sale căsătorii și ceea-ce mărește durerea e, că după o boală grea de 4 zile, s'a odihnit.

Inmormântarea i-s'a făcut Duminecă în 10 Iulie st. n. cu solemnitatea ce i-s'a convenit de sinodului. Serviciul funebrel a fost pontificat de către șeful tractului R. D. Voicu Hamsea cu asistența preoților: V. Olar, ref. ajut. episcop. I. Nicorescu, preot prof. de rituale ambii din Arad, Ș. Seculin din Fișcut, A. Ţucra din Alioș, Sepean din Muran și I. Stoian din Firighaz.

La 9 ore s'a început sf. liturgie servind, gîndurile de soră a rep. La 10 ore preoțimea în frunte cu Pr. O. D. protopresbiter a pornit în conduct însoțită de prapori și ripizi spre casa plângerii. Slujindu-se mortul în casă a fost dus de către preoți și dus până afară, ear de acolo ridicat de credincioși și purtat până în biserică. S'a început prohodul fiind biserica plină de popor și inteligență din loc, Arad și împrejurime. Serviciul funebrel săvîrșit după tipic s'a încheiat cu o frumoasă și pătrunzătoare cuvîntare rostită de către Pr. O. D. protopresbiter Voicu Hamsea.

La fine sicriul a fost așezat pe carul mortuar a întreprinzătorului de pompe funebre D. Ambek din Arad și însoțit de o frumoasă inteligență și mult popor a fost așezat la locul de înmormântare.

Răspunsurile funebrale le-au executat parte vocal parochial, parte D-nii învățători: Mircea Murani, — I. Cișmaș — Firighaz, I. Popa — Fibiș, N. Lepa — Alioș și Sirca — Murani. Inteligența care a fost parte neamuri, parte necunoscuți buni, ce au participat și condolat în slujba familiei am remarcat, afară de cei-ce au vorbit, pe următorii D. preoți: I. I. Ardelean — Firighaz, L. Petrița — Macea, N. Vulpe — Ja-

dani, și A. Popovici — Secusigiu, Alți onorații: Familia Serb ref., și locotenentul, C. Adam, I. Moldovan, G. Popovici cassar și L. Magdu cont. la Victoria din Arad, Dr. Crișan adv. cu doamna din Aradul-nou. Au mai fost și alți Domni și Doamne pe care însă nu i-am cunoscut.

Inchin aceste șire memoriei repositului preot Mircea Beșan, pe care Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-l ierte păcatele.

In veșt amintirea lui!

I. Nicorescu,
preot-prof. de rit.

Războiul ruso-japonez.

Prin ocuparea Kaipingului (Kaitșu) Japonezii au dobândit nouă succese, ear Rușii au suferit o nouă înfrângere atât materială cât și morală. Pierderile materiale le-ar mai suporta Rușii, dar pierderea morală cu greu se poate înlocui cu scuze și vorbe de mângăere, de care au lipsă foarte mare acum Muscalii la strâmtoare. Această pierdere morală nu este altă decât prima derută suferită de generalisimul Kuropatkin. Rușii au dezvoltat rezistență colosală pentru a împiedeca această fatalitate, dar înzadar: asalturile înverșunate continue și neobosite ale Japonezilor n'au putut fi respinse, așa că Rușii au fost siliți să părăsească toate pozițiile lăsându-le în mâinile eroilor generalului Oku, care după izbânda raportată imediat a plecat în direcția Dasitșao, unde s'a retras Kuropatkin.

O adoua lovitură între Kuropatkin și Oku este deci iminentă. În raportul său generalul rus Saharov spune, că o coloană japoneză a plecat contra Inkau deloc după lupta dela Kaitșu. Astfel este probabil să auzim peste scurt timp vești și despre căderea orașelor Incau și Niucivang, deoarece cheia acestora a fost Kaipingul. Ear prin asta Japonezii au dobândit aceea, că și dinspre vest pot neliniști oștile rusești.

Și până când generalul Oku urmărește pe Kuropatkin, generalul japonez Kuroki trece prin îngustimea Motien nisuind din respuleri să încunjure pe Kuropatkin la Liaoyang. Kuroki într'un raport al său spune, că o trupă a ocupat 80 kilometri distanță dela Saimatsi o poziție, din care a fost gonită cavaleria rusă. Este probabil că și armata lui Kuroki merge în urma acestei trupe. La Petersburg, este privită desfășurarea acestor evenimente cu mari îngrijiri; aici este considerată situația lui Kuropatkin ca foarte critică și este mare temere de o catastrofă.

La Port-Arthur este stațiunea aceeași: Japonzii mereu restrîng cercul de apărare al Rușilor, ear flota acestora face încercări desperate pentru a scăpa din port, unde o așteaptă o soartă tristă.

Lăsăm să urmeze aci telegramele mai recente:

Londra 11 Iulie. Despre luarea Kaipingului i-se vestește lui Daily Express: Vinerea trecută o divizie a armatei lui Oku a înaintat dealungul coastei în contra Kaipingului, unde Rușii mai înainte opuseră o rezistență extraordinar de înverșunată, dar mai târziu s'au retras mereu și și în sfîrșit au evacuat Kaipingul pe care l-au luat Japonezii. Numărul Japonezilor a fost atât de covîrșitor, încât Rușii n'au putut să le reziste.

Londra, 11 Iulie. Japonezii au pus la Kaiping 4 divizii de infanterie și o trupă de călărești în acțiune. Rușii au opus o rezistență desperată, spre seară însă Kuropatkin a dat ordin, ca trupele ruse să se retragă dinaintea celor covîrșitoare japoneze. Retragerea s'a făcut în toată ordinea. Rușii abia au pierdut vr'o 100 oameni în aceste lovituri, pierderile Japonezilor însă sunt mai mari. După ocuparea Kaipingului Japonezii imediat au pornit în contra orașului Dasitșao.

Tokio, 11 Iulie. Despre lupta dela Kaiping se raportează încă următoarele: Numai după lupte exacerbate și asalturi desperate a reușit generalul Oku Sâmbătă la amiază se ia Kaipingul și să împingă pe Ruși la Haitșeng.

Rușii au fortificat înălțimile d'acii în formă de semi-cerc.

Ploile — situația trupelor.

Ploile torențiale ce au căzut în Manciuria în ultimele zile ale lunii Iunie, au încetat în primele zile din Iulie (st. n.). La 4 Iulie s'a însemnat din nou și temperatura s'a urcat la + 30 grade. Fiind și vînt puternic se poate aștepta că în câte-va zile șoselele și drumurile se vor afla iarăși în stare normală. Rușii și Japonezii trebuie să se aștepte însă la o apropiată nouă cădere de ploii și prin urmare la o altă întrerupere a tuturor operațiilor. Cu începutul ploilor va fi împiedicată circulația prin cele trei trecători din munții Fensulin, și anume Dalinul, Fensulin și Modulul, de oare-ce pe aci nu sunt șosele ci numai drumuri. Fie Rușii, fie Japonezii în posesiunea acestor trecători, la începerea ploilor viitoare se poate întempla ca trupele aflătoare pe înălțimile trecătorilor nu numai că nu pot înainta, dar nici nu se pot retrage iar aprovizionarea lor va întemplina dificultăți de neînvin.

Indeosebi e tristă soarta trupelor condamnate să campeze sub cerul liber. Istoria războaielor nu cunoaște în Europa un exemplu ca operațiile armatelor să fie întrerupte prin ploii ce tin luni de zile. Când însă în Europa ploile țin neamul mult, era tot-d'auna cu puțință să se scape trupele de efectele anotimpului umed. Europa de mijloc fiind foarte populată, o parte a trupelor era incuarterată; o altă parte, care diferite intervale era concediată, făcea serviciul de siguranță. În timpul iernii se intra în așa numitele cuartiere de iarnă. În anotimpul cel mai rău trupele se bucurau de liniște și de o oarecare comoditate, căci în loc de a fi ținute în tabără, erau așezate prin orașe, prin sate și ferme. Adversarul făcea tot așa și astfel automat intervenea o întrerupere a ostilităților. Sistemul acesta a durat până la Napoleon cel Mare care i-a pus capăt. În cazul de față, Japonezii și Rușii dacă voesc să-și cruțe oamenii n'au decât să le așeze pe timpul ploilor în satele de prin Manciuria. Dacă va fi în adevăr nevoie de aceasta, Rușii vor fi mai favorizați decât Japonezii, căci ei se află în șesul Liaului adică în partea cea mai populată a Manciuriei și unde casele sunt mai bine construite. Afară de aceasta se află acolo mai multe orașe mari ca Niucivang, Incau, Liaoyang și Mukden. În sfîrșit Rușii au în calea ferată și în așa zisa șosea imperială de la Mukden până la Kaiciu două cari în ori-ce caz chiar în anotimpul ploios pot fi utilizate mai mult timp de cât căile de munte pe cari Japonezii trebuie să-și ducă întăririle și aprovizionările spre front. Chiar dacă linia ferată și șoseaua vor fi inundată și rupte, Rușii tot vor avea o legătură prețioasă pe fluviul Liao care e navigabil. Pentru Japonezi, care din cauza comunicațiilor rele în munți trebuie să aibă mare lipsă de provizii, valea Liaului este țara unde curge miere și lapte. De-aceia năzuiesc într'acolo nu numai fiind-că doresc o luptă decisivă ci și pentru că li-e foame și le trebuie cuartiere uscate. În astfel de împrejurări e ușor de înțeles de ce ei își dau toate silințele să treacă munții și să ajungă la fluviul Liao...

(„N. Fr. Presse“.)

Dela Comunitatea de avere din Caransebeș.

— In fața alegerii de președinte —

S'a stins președintele Comunității de avere.

Dzeu să-l ierte! »De mortuis nihil, nisi bene«. Să lasăm deci trecutul, și să privim în viitor. Trecut de suferințe au avut bieții grănițeri, pentru că sute de ani au stat cu arma în mână, în tocmai ca sentinela nemuritoriului Alexandri, ca să vadă din care parte vine dușmanul și să apere patria de pericol. Luptat-au grănițerii între hotarele țării, luptat-au afară de hotarele țării și luptat-au astfel, că au stors admirația străinilor și lauda domnitoriului. Și în schimb pentru aceste bravuri ce au primit? Niște conducători cari numai de soarta lor nu s'au interesat și o sumedenie de pedepse silvanale.

Dăruiat-a bunul nostru Monarch bravilor săi grănițeri pentru serviciile prestate, averi destul de considerabile, cari administrate în mod conștiințios și cu pricepere ar aduce multe bunătați asupra poporului român din fosta grăniță militară. Averea grănițerilor se urcă la 50 milioane de cor. și cu tot dreptul putem zice și noi ca moțul: »Munții noștri aur poartă, noi cerșim din poartă în poartă.« Averea dăruiată de bunul nostru monarch grănițerilor a fost un timp numai a lor, dar venind după moartea marelui general Doda oamenii mici de suflet, mari de patimă, au început a se furișa în reprezentanța comunității de avere și astfel de oameni, despre cari nici nu știm din care parte a lumii au răsărit la noi, dar erau bineveniți pentru că lucrau pe placul Românilor ajunși în fruntea comunității de avere.

Să rupem cu trecutul. Să privim plini de încredere în viitor. Să delăturăm din fruntea comunității de avere pe aceia cari ne-au dus la ruină. Cam aceste sunt vorbele, ce se aud de vre-o câteva zile printre grănițeri, cari plini de fiori gândesc la viitorul comunității de avere.

Cine să fie conducătorul, președintele comunității de avere?!! Eată întrebarea care preocupă pe toți Românii de omenie din fosta grăniță. Mari lucruri avem să săvârșim în viitor la comunitatea de avere, o eră nouă are să se înceapă pentru poporul din grăniță și de aceia îndreptătită este întrebarea: »Cine să fie președintele comunității de avere?!!!

Pentru ca să dăm la întrebarea aceasta un răspuns, trebuie să declarăm hotărât, că cu trecutul avem să o rupem și să ne creăm o soartă cu totul nouă, să ne punem în fruntea Comunității de avere un om, care să fie pe deplin pătruns de interesele cele mari ale grănițerilor și să delăturăm din fruntea comunității de avere oamenii cari până acum ne-a înveninat viața națională.

A fost o mare greșală, ca să nu zic păcat al foștilor conducători ai comunității, de avere, că n'au suferit, ca în reprezentanța comunității de avere să între bărbați de caracter, și au dat mâna cu străinii și mai bine le-a convenit să fie în reprezentanță fibirai, notari, primari etc.

Se temeau Dlor că Românii adevărați, intrați în reprezentanța comunității de avere, îi vor alunga dela locul pe care cu atâta nepricepere îl ocupau; urmarea acestei po-

litici infame a fost, că astăzi cei mai de frunte bărbați ai noștri, bărbați care cu demnitate ar putea să ocupe scaunul preșidențial lipsesc din reprezentanța comunității de avere și astfel nici nu ne putem gândi la alegerea lor, pentru că reprezentanța e aleasă pe 6 ani, dar alegerea de president are să se facă deja Jâmbătă.

Ne lipsesc din reprezentanța comunității de avere bărbați ca colonelul Iacobici, colonelul Marin, maiorul Jumanca, cari toți ar fi harnici a ocupa locul de president.

Dar întru câtva a grijit Provedința divină și de noi, căci la ultimile alegeri, ca prin minune a străbătut în reprezentanța maiorul Iosif Stoianel. Bărbat inteligent, independent este maiorul Iosif Stoianel și cu mândrie privim astăzi toți grănițerii spre acest bărbat, trimis de Provedința anume să fie conducător, părinte mult cercatului popor Român din grăniță.

Maiorul Stoianel este stimat nu numai de noi, ci chiar și bunul nostru monarch l-a aflat demn a-l distinge cu ordul Francisc Iosif.

Românii grănițeri! Priviți cu toții la maiorul Iosif Stoianel, bărbat de omenie, *mânt curate*, suflet nobil, bărbatul trimis de D-zeu să ne fie președintele la comunitatea de avere, lucrați din toate puterile voastre că acest bărbat să primească în mâinile sale frânile comunității de avere.

Deci să strigăm cu toți: »Trăească fiitorul președinte al comunității de avere maiorul Iosif Stoianel!!

Un reprezentant.

Manifestul unei societăți panelenice.

Societatea panelenică „Elenismos“ din Atena a tipărit de curând un manifest adresat „grecilor vlahotoni“, — citiți: Românii macedoneni — prin care îi invită să se ferească de propaganda românească și să rămână credincioși marelui biserică și ideei panelenice.

Manifestul spune că Armânii sunt de neam grecesc sadea și că au împrumut un idiom latin, în timpul ocupației romane. Dacă România a început o agitație în Macedonia, a făcut o, continuă manifestul, pentru „a distra poporul românesc dela grija fraților subjugăți din Transilvania“. Și mai departe: »România lucrează pentru Românii din Epir și Macedonia și nici că e posibil să gândească la ei, întru cât este despărțită de ei prin Serbia și Bulgaria. România constituind o naționalitate românească efemeră, urmărește scopul ca în schimbul ei într-o zi să ia ca recompensă o parte a Bulgariei pe care de mult a pus ochiul«.

Și, manifestul societății panelenice se încheie, ne denunță ca pe niște dușmani ai Aromânilor.

Cum se poate vedea din acest manifest, Grecii întrebunțează o tactică destul de dibace: pe de o parte ne prezintă pe noi ca pe niște dușmani ai fraților din Balcani, pe cari am căuta să-i agităm pentru-ca mâne-poimâne să-i dăm peșcheș altui Stat, în schimbul unui teritoriu limitrof. Pe de altă parte, să iriteze pe Românii din regat și pe noi din Ungaria, prezentând guvernul român ca pe un trădător al cauzelor noastre.

Românii macedoneni, conștiinți de originea lor latină, vor respinge cu dispreț „onesta origină elină“, pe care le o oferă societatea „Elenismos“ și vor continua, nu ne indoim, să stăruiască în revendicările lor, opunând tendențelor acaparatoare ale panelenismului, aceeași energică împotrivire.

Din străinătate.

Bampania alegerii de președinție în Statele-Unite. In toate statele Americii de nord urmează cu multă aprindere campania în vederea alegerii noului președinte al republicii.

Se pare chiar, că poziția lui Roosevelt este din cele mai sigure și dacă vom judeca din telegramele primite din New-York și St. Louis re alegerea lui Roosevelt este foarte problematică.

Cu deosebire partidul democratic, care este foarte puternic în America, luptă pe capete răstoarne pe Roosevelt.

Alton Brooks Parker, președintele Curții Apel din New-York este primit cu multă simpatie de către o mare parte a populației americane.

Cu toate acestea Cleveland, fost președinte în Statele-Unite, este personalitatea cea mai năvălă a partidului poporal și singura, care poartă lupta cu șanse de reușită contra lui Roosevelt. De oare ce mai sunt încă o mulțime de candidați între cari Bryan „gură de aur“, se crede că Roosevelt, va fi reales, dacă va ști se marea separatismul între contra-candidați.

Lupta culturală în Franța.

Guvernul oficial publică o nouă ordinațiune cu privire la închiderea altor școli congregaționiste din 48 de departeminte. Școlile închise în timpul mai nou în 32 de departeminte sunt parte școlile conduse de marea (309) parte de de călugări (453 școlile).

Lupta culturală în Spania.

În Spania se pregătește o luptă culturală. Liberalii și republicanii nu se pot de fel împăca cu concordatul dintre vatican și statul spaniol cu privire la congregațiunile catholice. Zăcându-se astea deputații liberali, monarchienți republicanii și democrații au ținut o adunare în care au luat următoarea hotărâre comună:

«Deputații liberali și democrații considerăm dinastice pe cum și republicanii considerăm la contrastul dintre aceste două puteri tîde au hotărât să impedeze cu orice mijloc încheierea convențiunii dintre Franța și vatican, pe care o consideră ca vătămătoare a suveranității statului».

După asta au declarat că deocamdată nu vor interpela, însă de loc ce cortex va întruni, vor porni o mișcare energetică contra politicii bisericești a guvernului. Deputații liberali *Aomanonas* și *Canaleras* au declarat, că dacă partidul liberal nu va lua la putere, primul lor act de guvernare va fi nimicirea acestui concordat.

Englezii în Tibet.

După încetarea armistițiului, Englezii, în număr de 1200, au atacat țara de la Gyangtse dinspre răsărit, după ce făcuseră cu o zi înainte o demonstrație din fața apus. Englezii au luat-o, dar cu mari pierderi.

Tratatul comercial ruso-german.

Ministru de finanțe al Rusiei, von Witte, a sosit în Berlin, ca să conducă personal negocierile pentru tratatul de comerț. Vor dura vre-o 16 zile. Unii cred că se va ajunge la înțelegere și că va iscăli tratatul.

Convocări.

P. T. membrii comitetului cercuțului departamentului Abrud-Câmpeni, al Asociației pentru literatura română și cultura țării rului român se invită a participa la ședința care se va ține în Abrud la 18 Iulie n. a. începând de la 3 ore p. m. în locul „Aurariet“.

Câmpeni, 8 Iulie 1904.

Dr. Basiliu Preda,
direct. desp.

Demetriu G.
secretar.

Onorații membri ai „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“ de pe teritoriul despărțământului Abrud-Câmpeni, cum și binevoitorii acestei instituții sunt invitați a participa la adunarea cercuală a acestui despărțământ, care se va ține în comuna Abrudsat la 24 Iulie n. a. c. la 11 ore a. m.

OBIECTE:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
 2. Raportul general al comitetului cercual.
 3. Raportul cassarului și stabilirea bugetului pe 1905.
 4. Rapoartele agenturilor comunale.
 5. Alegerea comisiunii pentru acuirarea de membri, încassarea taxelor și raportul acestei comisiuni.
 6. Eventuale disertațiuni, ce se vor anunța conform §-ului 37 din statute.
 7. Eventuale propuneri.
 8. Alegerea comitetului cercual pe un nou period.
 9. Inchiderea adunării și verificarea protocolului
- Pentru comitetul cercual al despărțământului Abrud-Câmpeni.
- Câmpeni, 8 Iulie 1904.

Dr. Basiliu Preda,
direct. desp.

Demetriu Goia,
secretar.

NOUȚĂȚI.

ARAB, 13 Iulie 1904.

— Episcopul Hosszu în Ciacova.

Sâmbătă episcopul *Hosszu* a sosit în Ciacova, de unde va pleca să sfințească biserica gr. cat. din Petroman. În Ciacova i s'a făcut prelatului o primire călduroasă. Orașul întreg l-a așteptat la gară, unde a fost salut de primarul orașului *Doby László*. Episcopul a făcut pe urmă vizită pe la fruntași. După amiază la 2 ore s'a dat un banchet în onoarea episcopului, la care au participat foarte mulți. S'au rostit mai multe toasturi. Cel dintâiu a fost a primarului *Doby*, în sănătatea episcopului. Imediat a răspuns episcopul, mulțumind pentru călduroasa primire și îndemnând la dragostea de patrie, închină pentru comună și conducătorii ei. *Arfau Károly*, preposit rom. cat. salută pe prelat în numele bisericii sale. După aceea a urmat toastul *românesc* al entuziastului și harnicului avocat român *Dr. Iuliu Coste*. Nu atât de dragul unității — zice dl Coste — ci cedând unei simțiri interne verbește românește. Au mers înaintea prelatului cu inimă românească, cu dragoste românească și poporul *măi marilor s'eî atăta simi le dă, câtă merită*. Închină în sănătatea Ciacovenilor. Toastul D-ului Coste, care singur a vorbit românește a făcut impresie foarte bună între Români. Insflorit li se pareă multora curios, ca în Ciacova, la serbătoare închinată unui prelat român, să se vorbească aproape exclusiv ungurește.

Dup'ameaz episcopul va pleca la *Petroman*, unde va sfinți biserica gr. cat. de curând restaurată.

— Fostul min. ungar pentru apărarea țării, *Arlosváry Dezső* s'a cununat luni dimineața cu domnișoara *Barbás Rózsí* fiica medicului suprem dela spitalul *Rökus Dr. Barbás József*. Actul cununiei seversit atât pe cale civilă, cât și pe cale bisericească, s'a petrecut în cerc restrâns familiar. După cununie oaspeții respective rudeniile s'au adunat la otelul *Ungaria* la un dejun, după care noua păreche a plecat la *Baden*, de unde vor merge la *Rzeszov*, unde ministrul este comandant de garnizoană.

— Noul senat universitar din Budapesta. Ministrul cultelor și al instrucțiunii publice a

intărit alegerea profesorului de theol. *Dr. Demkó György* de rector al universității din Budapesta, a prof. de theol. *Dr. Kiss János* de decan al facultății theologice, a prof. dela fac. juridică *Dr. Szentmiklósi Márton* de decan al acestei facultăți, a profesorului dela fac. de medicină *Dr. Genersich Antal* de decan al acestei facultăți și a profesorului dela facultatea filosofică *Dr. Lóczy Lajos* de decan al acestei facultăți.

— Logodnă Ioan *Halmágean* Inv. gr.-or. s'a logodit cu Domnișoara *Tiapoș* învățătoare, ambii în Pâncota.

Felicitările noastre.

— Cununie. Ilariu Vlad și Elena Morariu își anunță cununia lor, ce se va celebra în 24 Iuliu st. n. în Biserica greco-catolică din Juriul-de-Câmpie.

Felicitările noastre.

— Cununie. Letiția M. Radu și Iacob Nastase își anunță serbarea cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 11/24 Iulie a. c. la orele 3 în biserica gr. cat. din Mișcreac. Felicitările noastre.

— Călătoria principelui bulgar.

Principele bulgar Ferdinand în calea sa spre Marienbad a atins și Belgradul. La gară l-a întâmpinat primul adjutant al regelui Petru, Miloșevici și șeful cabinetului Nevadovici. Principele n'a părăsit cupeul. După cât-va timp trenul s'a pus în mișcare, ducând pe principe la locul, ales de voința suverană a Alteței Sale.

— Rectificare. În articolul „Stări Năsedene“ s'a strecurat eroare de tipar. În N-rul 122 pagina 2-a coloana 1 rândul 11 e publicat; Până la 1879 fondurile au susținut școale comunale“. Textul corect e: „Până la 1866 fondurile au susținut școale comunale?“ În chipul acesta se schimbă întreg sensul construcțiunii, așa precum cere înțelesul articolului.

— Malversațiunea unui director de bancă. Acțiunile Băncii internaționale din Londra, cum vestește de acolo au scăzut repentin dela 15 f. ster. la 9 f. ster. Causa este, că directorul băncii, *Henric Fürst* fără știrea dicțiunii a girat un cambiu de 275.000 f. sterlingi care n'a fost escomptat. Direcțiunea băncii s'a îngrijit ca această sumă să fie acoperită, totodată suspendând pe directorul Fürst.

— Starea lui Waldeck-Rousseau. Fostul ministru și resident Waldeck-Rousseau care în cercuri politice și în public se credea a fi perdut, este acum mai bine, cum se vestește din Paris. Sâmbătă s'a mutat la Corbeil, unde în tot anul se ocupa cu sportul pescuitului cu undița. Nainte de amiază a mers pe automobil în societatea soției sa e la Sena, unde înbarcându-se un yacht a trecut la Corbeil. Mai mulți amici l'au petrecut până la vapor. Waldeck-Rousseau este foarte slab și galbin, dar pentru aceea umblă singur fără ajutor și face impresiunea unui reconvalescent.

— La drama familiară din Buda. În afacerea fraticidului comis afirmative și după mărturia cător-va vecini de către Rudolf Hilbert, nu s'a putut stabili până acum faptul adevărat. Ucigașul susținea neagă cu hotărâre, contribuind într-o măsură la nevinovăția lui trasă mult la îndoială și unele circumstanțe accidentale.

Această crimă da foarte mult de lucru poliției, de oare-ce în stadiul actual al cercetării criminale nu este încă în mod neîndoios stabilit, că în adevăr locotenentul de gendarm Rudolf Hilbert ar fi împușcat pe fratele său minor Gustav. Ba mai mult indicii vorbesc despre sinuciderea acestuia. Este adevărat mister ce privește întemplerarea din căsuța de pe strada Crucii din Buda. Concipistul polițial *Bartha Endre*, mereu ascultă pe deținutul Rudolf Hilbert, care neagă cu încăpăținare că ar fi săvârșit omorul. El a spus la interogator următoarele:

— Este drept, că m'am certat cu fratele meu, este adevărat și aceea, că ne-am bătut, dar și eu m'am spaimentat, când Gusti a scos revolverul trăgându-și repede un glonț în cap.

Chiar și fratele fraticidului spune, că Gustav s'a sinucis. Mărturia aceasta însă o trage la îndoială purtarea mamei. Când funcționarul polițial a rugat pe mama ucigașului să spună ce și cum s'a întâmplat, aceasta a declarat:

— Nu știu nimic. Nu mărturisesc nimic!

Toți martorii au mărturisit unanim, că peste gard au auzit astfel de strigăte și amenințări, cari dovedesc fără îndoială că de fapt locotenentul de gendarm extrem de infuriat a ucis pe fratele său. Pe de altă parte confirmă posibilitatea sinuciderei și împregiurarea, că în buzunarul ucigășului s'au aflat două epistole, una către părintele său, alta către mama sa, în cari serie, că voește să se sinucidă. Dar în privința asta este probabil, că nu Gustav ci Rudolf a scris epistolele, pe cari le-a furat în buzunarul fratelui său.

În privința stabilirii autorului crimei este de mare importanță și autopsia ce se va face mâine. Investigația se estinde și asupra chestiei, ce a putut inspira lui Gusti idea sinuciderei.

Actele fac un complex puternic de scrisori. Rudolf Hilbert se află în temnița procuraturii.

— Căldura tropicală în Paris. În capitala Franciei, cum se serie de acolo, maximul temperaturii de zi s'a ridicat până la 32 grade. 13 oameni au căpătat insolație dintre cari opt au murit.

— Demonstrațiune antigermană în Boemia. Din Praga se anunță, că Luni cu ocaziunea sfințirii noului edificiu al casei orașului din *Göding Cehil* au arangiat mari demonstrațiuni antigermane. Demonstrații au s'apart geamurile casei orașului, și în toiul festivității s'a întâmplat, că edificiul s'a aprins. Se zice că Cehii l-ar fi aprins pentru a zădărnici festivitatea.

— Jale mare în Rusia. Ziarul revoluționar rusesc „Iskra“ publică o serie de scrisori din *Charcov* descriind în ce mod s'a efectuat mobilizarea și ce urmări a avut. Din aceste scrisori rezultă că ordinul de mobilizare a produs o des-nădăjduire mare Soldații chemați sub arme mergeau urmași de un convoiu enorm de femei și de copii cari piângeau. Mulți căutaseră întărirea în beție. În fața locuiniței comandantului militar se adună o mulțime care blestema și amenința. Ofițerii evitară să mai fie văzuți singuri pe străzi. În una din scrisori se zice:

„Întrebați pe unul dintre rezerviști: — Dacă ai refuza să porți armele? — El îmi răspunde: — Ei! dacă am refuza în comună înțelegere, de sigur cred că am reuși.“

O altă scrisoare zice:

„În toate familiile se aud plânsete, se vede desperarea; numai la guvernatorul din *Charcov* s'au prezentat 40.000 de oameni, tați, soți, frați, cari trebuie să-și părăsească familiile în voia soartei. De la o fabrică de căldări au trebuit să plece 1000 de lucrători; trei din ei s'au spânzurat...“

O altă scrisoare:

„Pe piață stau adunate 10.000 de persoane așteptând cu neliniște. A venit Tarul ca să încerce a înfrâna sulletele, dar primirea ce i-s'a făcut a fost foarte rece. Soldații umblă de colo până colo abătuți, flămânzi; mulți cad istoviți după exerciții. Ar trebui nervi de oțel ca să poată cine-va rezista. În carceri domnește foamea, căci se face economie la porțiile încarceraiilor.“

O alta zice:

„La Eremenciug mulți rezerviști, printre cari unii văduvi, s'au rugat în zadar să fie dispensați de serviciu spre a nu fi nevoiți să-și părăsească copiii fără a avea cine să-i hrănească.“

„Un nenorocit de tată a lasat 0 copii, pe cari nu i-a putut încredința nimănui.“

Din Teodosia ziarul „Iskra“ are următoarea știre:

„Marinarii din rezervă au refuzat a depune jurământul. Au trecut două săptămâni și ei continuă a refuza, și nu vor jura până nu li se va garanta că se vor lua măsuri în timpul absenței lor pentru întreținerea familiilor lor.“

— O statistică lugubră. La Paris s'au ars în 1902 un număr de 6.710 cadavre și 6.628 în 1903.

În Statele-Unite numărul incineraițiilor a fost în 1901 de 2685; în 1902 de 3160.

Anglia posedă 9 monumente crematorii, în care s'au făcut 479 incineraiții în 1903.

În Germania sunt 86 societăți de cremație, cu 22.000 membri, posedind 8 monumente, în care s'au ars în 1903, 1073 cadavre.

În Italia s'au făcut 340 de incineraiții în 1902.

În Elveția există crematorii la Zürich, Geneva, Bale și Saint Gall.

Danemarca are un crematoriu, iar Suedia 2. Există crematorii la Montreal, la Buenos-Ayres, la Adelaide în Australia.

În Japonia, la Tokio, funcționează 7 aparate crematorii perfecționate.

— **Examenul fundamental al unui senator francez.** Senatorul francez *Lintilhac*, care pe de asupra mai este și profesor la facultatea filosofică dela Sorbona, apoi secretar de stat în ministerul de culte, la bătrânețe s'a decis să-și mai ia un doctorat pe lângă cel filosofic, din științele juridice. S'a înscris deci la iură și după-ace a asculat „regulat“ semestrele pentru a face examenele îndătinate, s'a însinuat și el la fundamentalul. Dar domnul senator era un politician radical, iar profesorii săi din nefericire erau toți naționaliști, și așa s'a întâmplat că dl *Lintilhac* a căzut la examenul fundamental splendidamente și ca rușinea să-i fie completă, „colegii“ iuriști naționaliști s'au adunat în sala de examen, unde din timp în timp primiau cu ilaritate și sisăite răspunsurile încalcite, greoaie, și pline de „druc“ ale domnului candidat.

— **Moartea unui general rus.** Unul dintre cei mai eminenți generali ai armatei ruse negreșit a fost *Nicolaevici Obrutsev*, care și ca scriitor militar are renume bine întemeiat. Scrierile sale militare: „Istoria literaturii militare ruse“, „Monumentul istoric al artei militare ruse“, „Organizația militară a Germaniei, Austriei și Turciei“ sunt mult apreciate și în Apus. Ca profesor al Academiei militare Nicolae era unul dintre cei spirituali și destoinici magistrii. În ultimul războiu ruso-turc a dovedit în lupta de lângă plătoul Aladșin în contra lui *Muktir pașa*, mare curaj. Și ca șef, al statului maior încă se bucura de un bun renume. Cu trei ani înainte de asta s'a retras pentru a vieții exclusive literaturii. A murit în etate de 74 ani.

— **Influența razelor lui Röntgen asupra morburilor de sânge.** Din Torino se telegrafează: Profesorul și directorul clinicii *Bozzolo* a comunicat academiei medicale, că la unele maladii grave de sânge a ajuns cu ajutorul razelor X rezultate uimitoare. Așa a reușit să tămăduiască după un tratament de 5 luni un caz de leucemie, care amenința cu moarte.

Petreceri.

Inteligența română din Dobra și jur vă invită cu toată onoarea la *petrecerea de vară* care se va aranja Duminecă, în 4/17 Iulie 1904 în pavilionul „Husariu“ din Dobra. Prețul de intrare: de persoană 2 cor. de familie 5 cor. Venitul curat e destinat școlii române din Dobra. Comitetul arangiator.

— Inteligența română din Capolnoc-Mănăștur și jur vă invită cu toată onoarea la *petrecerea cu dans* ce se va aranja la 24 Iulie n. a. c. cu scopul de a cumpăra un orologi de turn pentru biserică rom. din loc. Prețul intrării de persoană 2 cor. de familie 4 cor. Oferte și suprasolviri se primesc cu mulțumită și să vor cuita publice. Inceputul la 7 ore seara. Comitetul arangiator.

— Tinerimea română dela poalele munților apusenți vă invită cu toată onoarea la *petrecerea de vară* ce să va aranja Duminecă în 17 Iulie st. n. a. c. în grădina dlui *Kiss Bălint* din Ighiu. Inceputul la 7 ore p. m. Ighiu, Iulie 1904. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie a 3 pers. 2 cor., peste 3 pers. 3 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul „massa studenților“ din Brad și Blaj. Suprasolviri să primesc cu mulțumită și să vor cuita pe cale ziaristică. P. T. Familiile sunt rugate a să îngrijă de vidualii, iar de beuturi bune s-a îngrijit comitetul. Petrecerea să va finea și la cas de timp nefavorabil al edificiului școlii.

— *Petrecere de vară* ce o arangiază tinerimea inteligentă din Singa-Vechie Duminecă, în 17 Iulie st. n. a. c. Prețul de intrare: 60 cr. de persoană. Venitul e destinat spre scop filantropic. Suprasolviri să primesc cu mulțumită și să vor cuita pe cale ziaristică.

Felurimi.

Testament bizar. În zilele trecute a murit la Paris o doamnă, al cărei trecut e acoperit de un vâl întunecat și care a făcut un testament curios. Anume a lăsat 200.000 franci acelui om, care va locui un an întreg în chilia construită în cripta ei, fără să părăsească nici pe un moment chilia, fără să vorbească cu alt-cineva, decât cu servitorul, care-i aduce de 2 ori pe zi mâncare și beutură. Omul care se angajază la acest lung priveghiu, e tot-odată dator să țină în fie-care noapte lumină aprinsă în chilie. Până acum numai unul s'a angajat se împlinească aceste ultime dorințe ale decedatei, dar după o vietuire de 6 luni în chilia din criptă nefericitul a inebunit.

Bibliografi.

A apărut:

Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Iorga și tipărită cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

În frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voevozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Iorga este bine venită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandăție.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Iorga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovezi, documente de o nelăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruim și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor.

Se poate comanda în Arad la librăria P. Simțion, ediția populară cu 75 fil. plus 20 fil. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fil. și 30 fil. porto.

A apărut

Anuarul școlii civile de fete cu internat și de publicitate, a Asociațiunii din Sibiu, publicată Dr. Vasile Bologa.

Coprisul: 1. Ce citesc fetele noastre? de Dr. Dr. I. Borcia. 2) Discursuri deta încheerea anului școlar 3. Știri școlare.

ECONOMIE.

Arad, 13 Iulie.

Relațiile comerciale dintre Franța și Germania.

În Camera franceză, după-cum i-se telegrafează ziarului vienez *Neue Freie Presse* — s'a împărțit a doua parte a raportului comisiei tarifare asupra tarifelor vamale streine.

Raportul are în vedere legăturile comerciale ale Franței cu China și Japonia.

Raportului i-a fost alipită o notă a ministrului de externe, dl *Delcassé*, care dă o interpretăție foarte interesantă înțelegerii stipulate în pacea dela Frankfurt din 10 Maiu 1871, între Germania și Franța, înțelegere relativă la clauza națiunii celei mai favorizate în ceea-ce privește legătura comercială dintre cele două state.

Această clauză a națiunii celei mai favorizate — a spus *Delcassé* — nu este absolută, deoarece-ace numai acele privilegii, pe cari Franța și Germania le acordă unuia din statele următoare: Anglia, Olanda, Belgia, Elveția, Austro-Angaria și Rusia — pot fi pretinse de cele două state pe baza clauzei de favorizare.

Germania — zice dl. *Delcassé* — a ținut totdeauna cu statornicie la această clauză de favo-

rizare, pe când Camerele de comerț franceze cer cu hotărâre schimbarea stipulațiunilor stabilite în tratatul de pace din Frankfurt.

Ministrul d. *Delcassé* în nota sa — formulată mai mult din punct de vedere politic — recomandă comisiei însărcinată cu studiul rețea tarifelor externe să nu probe vre-o schimbare a înțelegerii stabilite acum 33 de ani între Franța și Germania, ci să pună așa chestiunea în cât condițiunile să aducă un profit pronunțat Franței.

Interpretarea aceasta a d-lui *Delcassé*, de înțelegere din 1871 între Franța și Germania conform căreia ori-ce concesii ar face Germania vre-unuia dintre statele: Anglia, Elveția, Rusia, Austria, Olanda și Belgia, ar trebui să o facă Franței, a produs nemulțumire în cercurile conducătoare ale politicii comerciale germane.

INSERTIUNI și RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta
(Berta-Testvérek).

Arad. *Andrássy-tér*

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal diferite instrumente, în ferării pentru mașini și edificii, cuptoare de fer de *Nadrág* și *Mading* de primul rang. Mașine (sparmert) pentru bucotării de Olanda elegante, special pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Jertah și Piper, puște pentru vânătoare. Monopol de vânzare a coaselor de oțel de *rabás Béla* și a pompelor de stropit pentru peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze *Solingene* veritabile, pentru țiluri și briciuri.

Deposit exclusiv **«AHO!»**.

Pe seama ținuturilor suferite de ungari e unicul deposit al instrumentului de argint: **VENUȘ** pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pe prețurile ieftine de zi. Nr. 281-

Am onoare a oferi p. t. public economice

pe timpul treierului

sac și ponevi

în împrumut pe lângă taxe moderate

Prăvălia pentru împrumut

de sac și ponevi a lui

DOMÁN IGNÁCZ

Arad, Hunyadi-uteza 2.

289

Nr. Telef. 91.

Editor-proprietar: George Nichiu
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirlianu.

Apărare contra arșiței soarelui

Avem onoare a vă recomanda cu sosirea sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Aceste roluri, care sunt construite din lenngradl calitatea cea mai escelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3.60, 5.— cor. și mai sus.

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

Mai departe

asortiment bogat in cămăși de turiști de vară,

pălării de paie, umbrele p. bărbați și femei.

pentru prețuri senzațional de estine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un tablou in

mărime naturală de 3 coroane

247

Condițiunea principala a

FRMSETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, iar în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu de-avîrsire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

In urma unei folosiri îndelungate mites erii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS

ARAD, Pécskai-ut. 287

BANI!

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi ipotecare replătibile în anuități, pe posesini fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comandanților, industriașilor și pensionașilor pe lângă replătire în 5—20 ani, cu garanți ori fără garanți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remuneratia noastră modestă numai după ajungerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, care sepe vor fi plătite asemenea decursiv.

A) Favorurile estra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt leftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările să descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de plătire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancați.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte leftine, pentru-că suma plătită la cuartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeuna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividenda în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentează.
3. Cvotele pe lângă abdicere prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2½ ani, după care ori-ce obligament de plată înceată.

C) Favorurile estraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	După mărimea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	3-15%	După mărimea sumei împrumutate.
„ „ 22 „	4-—%		„ „ 46 „	3-96%	
„ „ 30 „	3-75%		„ „ 50 „	3-85%	
„ „ 32 „	3-50%		„ „ 60 „	3-65%	
„ „ 33 „	3-30%		„ „ 65 „	2-33%	
„ „ 35 „	3-25%		„ „ 70 „	2-30%	

In plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de administrare ei și depurațiunea din capital.

Biurou aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

Biuroul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

inalte.

Împrumuturi de bani pe amortisare

mijlocese pe lângă condițiile cele mai avajoase, pe moși și case în orașe cu 4, 3, 4, 5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Împrumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, tașele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaliata a se adresa la

HERZOG SANDOR

Arad. str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.

220

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz. 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industrie de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după orice model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestularea on. public.

Primesc pictări de oleu și squarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în captorul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

In atențiunea ziditorilor!

Biurul de zidire și magazinul de lemne al întreprinzătorilor de zidire

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraș și comitat 65.

Primin orice lucrări de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificii private, vile, etc. în orice stil; în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construirea și aranjarea de ghițării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transformarea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea pereților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton, trepte, boltitură, lesele de ciment și vălăe de apă și vitele, canaluri de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, magazine, șopronuri și alte încăperi economice pe lângă garanția de mai mulți ani.

Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și expertizarea de edificii.

Cu bugeturi servim la dorință gratuit.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

In magazinul pentru
mărfuri de grădinărit
ARAD.

Piața Tököly, lângă biserică

se fac buchete și corosne moderne din flori vii și se pregătesc tot felul de obiecte de lux.

Aci se pot căpăta și tot felul de plante de grădină precum: plante, sămânțe, verdețuri și fructe pentru prețuri de zi.

Cu stimă:

243

SAMUEL PAPP

grădinar, redactorul ziarului p. grădinarit

A Kertészeti Közlöny

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Ferăria lui PÖHM és GEDEO

Arad, în colțul str. Eötvös și piața Libertății (Szabadság-
(Casa Rozsnyay) în localitățile foste alui Andrányi Gus

Deposit bogat și provăzut cu tot felul de ruși, figuri și ce
de fer, plăci de cinc, fer și cupru.

Cuptoare de fer

Articoli de economie și căsnicie. ■ ■ ■ ■ ■

■ ■ ■ ■ ■ instrumente p. toate ramurile industriale

Arme pistoale și catușe.

Grinzi de fer se furnizează ieftin și prompt.

Mare deposit de carbuni de lemn și de peștra pentru

în preț foarte ieftin.

Vinzare de praf de pușcă reg. ung

Acord grabnic

Imprumuturi hipotecare de bani

pe bunuri cu 4% și 4¹/₂% pe case din Arad-centru
cu 4¹/₂—4³/₄% pe lângă o amortizațiune de 10, 15,
25, 30, 35, 40 și 50 ani în condițiuni favorabile până
la cea mai înaltă valoare posibilă.

Convertez împrumuturi vechi.

La dorința anticipez spesele pentru intabulațiune.

Sub dăruita unei operațiuni de 10 ani am dovedit
că sunt capabil să reglez și cele mai combinate
afaceri și să satisfac pretenșiunile cele mai ser
puloase. Să nu întrelese deci nici un proprietar
siunea de a profita de referințele actuale favorabile
bani la ușurarea poverii de interese (cameta)

Cu plăcere servesc cu deslușiri în biroul meu din

ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.

În birourile mele filiale:

Bichis-Ciaba Berényi-ut și Măcău (Makó) Aradi-nto

Institutul o. acordare de împrumuturi

pe imobile și credit fonciar al

Szücs F. Vilmos